

פרשיות תזריע-מצורע

טעמים מפסיקים ומשרתים²²⁸

שינוי הטעם ממשרת למפסיק ולהיפך יכול לשנות את משמעות הפסוק לכן יש להקפיד על הטעמים. לדוגמא "בדר יִשָּׁב, מִחוּץ (מאריך - טעם משרת) לַמַּחֲנֶה (טרחא - טעם מפסיק) מוֹשְׁבוֹ" (יג,מו) אם נפסיק לאחר תיבת "מחוץ" יובן שהפסוק מורה על הצרוע לשבת מחוץ למחנה בו היה מוֹשְׁבוֹ תמיד (כלומר מחוץ ל"מחנה מושבו" בסמיכות), ואז לכאורה לוי שנצטרע ישב מחוץ למחנה לוי אצל עדיו בתוך מחנה ישראל, וזה אינו נכון, כי תיבת "מחוץ" טעמה במאריך וצריך להפסיק רק לאחר תיבת "למחנה" שטעמה בטרחא, ואז משמעות הפסוק היא להורות על מוֹשְׁבוֹ עתה שיהיה מחוץ למחנה והכוונה למחנה ישראל דהיינו מחוץ לשלוש מחנות.

בטעמים המפסיקים יש דרגות בעוצמת ההפסק ובאורכו. בראשם סוף-פסוק המורה בדרך כלל סוף המשפט, לאחריו אתנח הבא כפסיק בדבור היום יומי. חשוב לדעת שתביר הוא מפסיק חלש יותר מטרחא וצריך להקפיד על זה לדוגמא בפסוק "צָרְעַת מִמַּאֲרַת (תביר) הַנֶּגַע (טרחא) טִמְאָה הָיָה" (יג,נא) ההפסק לאחר "ממארת" שהוא בתביר חלש יותר מזה של "הנגע" שהוא בטרחא²²⁹. ואם לא נפסיק היטב בין תיבת "הנגע" לתיבת "טמא" יובן שהנגע הוא הטמא. אולם, צריך להפסיק ביניהם בטעם טרחא, ופירושו ש"הנגע" הוא מסוג "צרעת ממארת", ו"טמא הוא" חוזר על (כל) "הבגד".

כיוצא ב"והזה (רביע) עַל (דרגא) המטהר (תביר) מִן־הַצָּרְעַת (טרחא) שֶׁבַע פְּעָמִים" (יד,ז) - שאם יפסיק לאחר המילה "המטהר" הפסקה גדולה מדי אז יתזרו המילים "מן-הצרעת" ל"והזה" וישמע שצריך הכהן להזות מן הצרעת עצמה על המטהר, וזה לא נכון.

על הפסוק "איש איש כי יהיה זב מבשרו (זקף) זֹבֵו (טרחא) טִמְאָה הָיָה" (טו,ב) אומרת הגמרא (נידה נ"ה ע"א) "זבו טמא - לימד על הזוב שהוא עצמו טמא" - לא רק האיש הזב טמא אלא גם הזוב

(הזיבה) שלו טמא (ע"ש שלא נלמד מכל-שכן - אם מטמא כ"ש שהוא טמא). אפשר שהגמרא דורשת זאת מפני שהיה צ"ל כתוב "כי יהיה זב זֹבֵו מבשרו טמא הוא" ותחת זאת באה המילה "זבו" שלא במקומה סמוכה למילה "טמא", עיין בחומש תורה תמימה שם אות ו'. ונלע"ד שאפשר שהוא קרוב לפשט הפסוק, מאחר שהזקף מפסיק קצת חזק יותר מטרחא, הרי שהמילים "טמא הוא" חוזרים על מילה "זבו", משא"כ אם יהיה עיקר ההפסק במילה "זבו" הרי אז "טמא הוא" יחזור על האיש ולא על הזוב.

דוגמאות נוספות לשיבוש הקרוב לכפירה ח"ו אפשר למצוא בפסוקים "כֹּל הַקָּרְבָּו הַקָּרֵב (תביר) אֶל־מִשְׁכַּן יְיָ (טרחא) יָמוּת" (במדבר יז,כח), "אֲשֶׁר אֲנֹכִי מִצֹּרְךָ (תביר) הַיּוֹם (טרחא) עַל־לִבְךָ" (דברים ו,ו), וכן רבים.²³⁰

²²⁸ ע"ע לעיל במאמר מקביל על פרשת ויחי.

²²⁹ הטעם תביר נהוג לנגנו במנגינה ארוכה ואז לקורא יש צורך לנשום ועושה בעל-כרחו הפסקה ארוכה יותר מאשר לאחר הטרחא שמנגינתו קצרה יותר. לכן צריך להזהר שדווקא את ההפסקה הקלה יותר לעשות לאחר התביר.

²³⁰ ע"ע בהערות לעיל על פרשת ויחי.